

Središnji državni ured
za demografiju i mlade
u partnerstvu s
Gradom Velikom Goricom
organizira konferenciju

Doprinos
JLP(R)S-a
demografskoj
revitalizaciji
Zagrebačke
županije i
Grada Zagreba

Velika Gorica, 22. studenog 2022.

Poštovani čitatelji i sudionici,

zadovoljstvo mi je ovom konferencijom i knjižicom sažetaka *Doprinosi JLP(R)S-a demografskoj revitalizaciji Zagrebačke županije i Grada Zagreba* nastaviti uspješnu organizaciju konferencije o demografskoj revitalizaciji Republike Hrvatske.

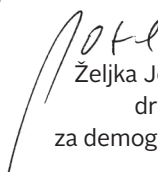
Nakon uspješno organiziranih konferencija u Đakovu, Senju, Kninu, Topuskom, Bednji, Klisu, Metkoviću, Virju, Sv. Petru u Šumi, Štefanju i Krapini, domaćin jedanaeste po redu konferencije je Grad Velika Gorica. Tu će općine i gradovi predstaviti primjere dobre prakse, demografsko stanje, mjere Zagrebačke županije i Grada Zagreba.

Prethodne konferencije dale su nam uvid u demografsku sliku i problematiku lokalnih i regionalnih područja, ali i primjere dobre prakse koji su se pokazali učinkovitim u pojedinim sredinama. Rezultati popisa stanovništva 2021. godine obvezuju kako nacionalnu tako i lokalne i regionalne razine vlasti da analiziraju učinke dosadašnjih demografskih mjera te donose i provode učinkovite politike i mjere koje će osnažiti i pospješiti demografsku revitalizaciju Republike Hrvatske.

Također, Središnji državni ured za demografiju i mlade pozdravlja napore i osviještenost lokalnih i regionalnih vlasti glede demografske obnove svog područja. Navedeno se može vidjeti u podacima o demografskim mjerama jedinica lokalne i područne samouprave, koje je Središnji državni ured za demografiju i mlade i ove godine prikupio sa stopom anketnog odaziva od 100%. Navedeni podaci se mogu pronaći na stranicama Središnjeg državnog ureda za demografije i mlade. Podaci pokazuju pozitivan trend i povećanje ulaganja županija, gradova i općina u obitelji i mlade.

Pokazalo se kako je suradnjom Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade sa županijama, gradovima i općinama moguće ostvariti pozitivne rezultate i doprinijeti smanjenju regionalnih nejednakosti te postići povećanje životnog standarda u svim dijelovima Hrvatske. Okupljajući predstavnike s područja Krapinsko-zagorske županije, zajedno sa stručnjacima iz područja demografije i predstavnicima državnih i javnih tijela, razmijenit će se iskustva koja će olakšati rješavanje lokalnih demografskih izazova. Isto tako navedeno će doprinijeti kreiranju politika na nacionalnoj razini.

Uvjerena sam kako će Vas ova Konferencija potaknuti i motivirati na kreiranje novih mjera, ali i unapređenje već postojećih u svrhu dugoročnog poboljšanja demografskih kretanja.

Željka Josić, dr. med.
državna tajnica
za demografiju i mlade

Središnji državni ured
za demografiju i mlade
u partnerstvu s
Gradom Velikom Goricom
organizira konferenciju

Doprinos JLP(R)S-a demografskoj revitalizaciji Zagrebačke županije i Grada Zagreba

Grad Velika Gorica, 22. studenog 2022.

PROGRAM KONFERENCIJE

09:30 - 10:00 registracija sudionika

OTVARANJE KONFERENCIJE I UVODNO OBRAĆANJE

Moderator: **Laura Iličić** | Središnji državni ured
za demografiju i mlade

10:00 - 10:30 **Krešimir Ačkar** | gradonačelnik Grada Velike Gorice

mr. sc. **Stjepan Kožić** | župan Zagrebačke županije

Zorana Uzelac Bošnjak | izaslanica gradonačelnika
Grada Zagreba

Željka Josić, dr. med. | državna tajnica, Središnji
državni ureda za demografiju i mlade

IZLAGANJA SUDIONIKA I PANEL RASPRAVA - 1. SESIJA

10:30 - 12:00

Moderator: **Laura Iličić** | Središnji državni ured
za demografiju i mlade

10:30 - 11:30 dr. sc. **Krešimir Ivanda** | Sveučilište u Zagrebu,
Ekonomski fakultet, Katedra za demografiju |
„Urbanizacija i centralizacija stanovništva u Hrvatskoj:
trendovi i očekivanja”

izv. prof. dr. sc. **Ivan Čipin** | Sveučilište u Zagrebu,
Ekonomski fakultet, Katedra za demografiju |
„Demografska obilježja Zagrebačke županije i Grada
Zagreba”

doc. dr. sc. **Rebeka Mesarić Žabčić** | Institut
društvenih znanosti Ivo Pilar | „Demografska
održivost Zagrebačke županije”

Domagoj Šutalo | Središnji državni ured za
demografiju i mlade | „Demografske mjere JLP(R)S-a
u 2022. godini - izabrani rezultati temeljem
provedenog anketnog istraživanja”

11:30 – 12:00 Panel rasprava

12:00 – 12:20 Pauza / kava

IZLAGANJA SUDIONIKA I PANEL RASPRAVA - 2. SESIJA

12:20 - 15:15

Moderator: **Laura Iličić** | Središnji državni ured
za demografiju i mlade

12:20 - 15:15 **Predstavnici JLS - primjeri dobre prakse, izazovi,
financiranje**

dr. sc. **Petra Škrobot** | gradonačelnica Grada Samobora

Hrvoje Koščec | gradonačelnik Grada Sveti Ivan Zelina

Alen Prelec | načelnik Općine Brdovec

Tomislav Okroša | načelnik Općine Dubrava

Brankica Benc | načelnica Općine Rakovec

Bruno Perković | Općina Stupnik

Zorana Uzelac Bošnjak | izaslanica gradonačelnika
Grada Zagreba

Krešimir Ačkar | gradonačelnik Grada Velike Gorice

15:15 – 15:30 Zatvaranje konferencije

15:30 – 16:30 Ručak

dr. sc. **Krešimir Ivanda**
Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Katedra za demografiju

URBANIZACIJA I CENTRALIZACIJA STANOVNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ: TRENDOVI I OČEKIVANJA

Demografski procesi neizostavno su povezani sa drugim društvenim promjenama, a od kojih se posebno ističe urbanizacija stanovništva. Urbanizacija je uzrok i(li) posljedica brojnih demografskih promjena u 20. stoljeću. Učinak urbanizacije na fertilitet, rast gospodarstva i migracije ili očekivano trajanje života je često proučavana tema u demografskoj literaturi. Hrvatska kroz 20. stoljeće bilježi kontinuiranu urbanizaciju s nekoliko karakterističnih razdoblja povezanih s gospodarskim promjenama (međuratno razdoblje na početku stoljeća ili ubrzana industrijalizacija 1960-ih godina).

Kroz navedeno razdoblje kao regionalni lideri izlučila su se četiri veća urbana centra u Hrvatskoj (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek). Međutim, recentni demografski pokazatelji i društvene promjene pokazuju da se ta područja trebaju promatrati kao šire aglomeracije te da u značajnijoj mjeri stanovništvo zadržavaju i privlače samo zagrebačko i splitsko područje dok riječko gubi pozitivnu dinamiku, a osječko je u izraženijem demografskom padu. Na razini Hrvatske, Grad Zagreb i Zagrebačka županija zauzimaju sve veći udio u ukupnom broju stanovnika Hrvatske. Ipak, unutar takve aglomeracije postoje značajne promjene u demografskim trendovima te budućoj perspektivi razvoja.

U izlaganju se uspoređuju razine centralizacije stanovništva u Hrvatskoj i ostatku Europe, stanje na zagrebačkom području te razmatraju očekivani trendovi buduće urbanizacije i društvenih promjena povezanih s urbanizacijom. Aktualne društvene i gospodarske promjene poput rada od kuće ili dinamičnijeg tržišta rada nameću nove poglede na život u gradu. Ipak, istraživanja pokazuju da i u posljednjih nekoliko desetljeća urbanizacija u Europi ne posustaje. Gospodarska struktura direktno je povezana s razinom i kvalitetom urbanog područja, a suvremena demografska problematika vezana uz demografsko starenje, želju za održavanjem ili rastom fertiliteta te sve izraženijom dinamikom migracija (kako iseljavanja tako i useljavanja) nameće potrebu za aktivnijim i bržim upravljanjem procesom urbanizacije. Kvalitetno upravljanje razvojem urbanih centara direktno je povezano sa suvremenim demografskim procesima i uspjeh populacijskih politika, a uspjeh aktivnosti često ovisi o kvaliteti lokalnih razvojnih politika.

Gljučne riječi: demografski procesi; populacijske politike; centralizacija stanovništva

izv. prof. dr. sc. **Ivan Čipin**
Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Katedra za demografiju

DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA ZAGREBAČKE ŽUPANIJE I GRADA ZAGREBA

U ovom izlaganju prikazat će se kvantitativni aspekti recentnih demografskih promjena iz perspektive analize fertiliteta, mortaliteta i migracije, kao i dobno-spolne strukture. U posljednjih nekoliko desetljeća, temeljni demografski procesi i strukture u Zagrebačkoj županiji i Gradu Zagrebu pokazuju visoku razinu međusobne povezanosti. Ove dvije županije imaju slične demografske procese, koji se, premda bliski smjeru kretanja u ostalim županijama, razlikuju po intenzitetu svoje manifestacije.

Naime, demografski trendovi u tim dvjema županijama pozitivniji su nego u ostalim hrvatskim županijama, prosječna starost njihovih populacija ispod je hrvatskog prosjeka, a omjer vitalnih događaja povoljniji nego u većini drugih županija. Demografski ishodi u Zagrebačkoj županiji a još više u Gradu Zagrebu, velikim su dijelom određeni migracijskim kretanjima, posebno unutaršnjim. Saldo ukupne migracije u Zagrebačkoj županiji je pozitivan izuzev nekoliko godina nakon ulaska u Europsku uniju. Saldo unutarne migracije je pozitivan u svim godinama u posljednja dva desetljeća. S druge strane, u Gradu Zagrebu je saldo ukupne migracije uglavnom pozitivan u svim godinama tijekom 2000-ih i 2010-ih. Unutarne migracije bile su pozitivne i doprinijele su pozitivnom saldu ukupne migracije, dok su vanjske migracije u nekoliko godina poslije ulaska u Europsku uniju bile negativne kao i u većini hrvatskih županija.

Veliki udio unutarnjih migracija je između Grada Zagreba i Zagrebačke županije, a smjer kretanja je dvosmjernan. Ovi demografski podaci sugeriraju da su ekonomski uvjeti ključan pokretač demografskih procesa, posebno migracije.

Ključne riječi: demografski procesi; migracija; demografska struktura; Zagrebačka županija; Grad Zagreb

DEMOGRAFSKA ODRŽIVOST ZAGREBAČKE ŽUPANIJE

Analiza rezultata popisa stanovništva iz 2011. i 2021. godine pokazuje da je nakon Zagreba, najmanji pad broja stanovnika zabilježen u Zagrebačkoj županiji. Zagrebačka županija smještena uz rub Grada Zagreba u svom sastavu ima devet upravnih gradova (Dugo Selo, Ivanić-Grad, Jastrebarsko, Samobor, Sveta Nedelja, Sveti Ivan Zelina, Velika Gorica, Vrbovec, Zaprešić) što utječe na sam demografski razvoj promatranog prostora. Rezultati popisa iz 2021. godine pokazuju da Zagrebačka županija ima 299.985 stanovnika (muškarci 145.228., žene 154.757), 99.677 kućanstava i 146.053 stambene jedinice. U odnosu na podatke iz 2011. broj stanovnika manji je za 5,54 posto, broj kućanstva za 1,58 posto, dok je broj stambenih jedinica porastao za 4,9 posto. U deset godina Zagrebačka županija bilježi ukupno 17.621 stanovnika manje, od čega 8.622 muškaraca i 8.999 žena. Uspoređujući podatke s popisom iz 2011. godine porast stanovnika bilježe samo gradovi Dugo Selo (395) i Sveta Nedelja (248) te općina Stupnik (161).

Velika Gorica s 61.075 stanovnika i dalje je zadržala status šestog po veličini grada u Republici Hrvatskoj, slijedi je Samobor s 37.435 stanovnikom, Zaprešić s 24.113, Sveta Nedelja s 18.221, Dugo Selo s 17.676, Sveti Ivan Zelina s 14.602, Jastrebarsko s 14.562, Vrbovec s 12.981 i Ivanić-Grad s 12.982.

Podaci po općinama pokazuju kako Bedenica ima 1.266 stanovnika, Bistra 6.444, Brckovljani 5.876, Brdovec 10.737, Dubrava 4.520, Dubravica 1.192, Farkaševac 1.562, Gradec 3.189, Jakovlje 3.797, Klinča Sela 5.044, Kloštar Ivanić 5.523, Krašić 2.250, Kravarsko 1.824, Križ 6.098, Luka 1.265, Marija Gorica 2.094, Orle 1.765, Pisarovina 3.484, Pokupsko 1.926, Preseka 1.129, Pušća 2.564, Rakovec 1.141, Rugvica 7.133, Stupnik 3.886 i Žumberak 609 stanovnika.

Dobno-spolna struktura stanovništva kao jedna od najvažnijih demografskih struktura stanovništva pokazuje da devet gradova i sve općine Zagrebačke županije imaju oblik urne što ukazuje na staro ili kontraktivno stanovništvo i regresivni tip.

Da bi se potaknuo daljnji demografski razvoj Zagrebačke županije potreban je nastavak pozitivnih demografskih trendova putem daljnjeg rasta gradova i gradskih naselja, uz ublažavanje negativne prirodne promjene mjerama obiteljske i infrastrukturne politike. Nužan bi bio i ravnomjerniji razmještaj stanovništva na širem području Zagrebačke županije koji je moguće ostvariti planiranjem i razmještajem radnih mjesta na čitavom prostoru. Jedna od ključnih stavki budućeg razvoja je i ponovno oživljavanje ruralnog prostora obnovom seoskih naselja, razvojem ruralne infrastrukture, ali i razvoj ruralnih gospodar-

skih djelatnosti kroz uvažavanje lokalnih specifičnosti i lokalnih resursa. Važno je nastaviti započeta ulaganja u izgradnju nepostojećih, a potrebnih sadržaja u slabije urbanizirana i ruralna naselja s ciljem smanjenja iseljavanja osoba mlade životne dobi i ublažavanja opadanja broja stanovnika u naseljima koja su zabilježila ukupnu depopulaciju.

Gljučne riječi: demografija; demografske mjere; migracija; stanovništvo; Zagrebačka županija

DEMOGRAFSKE MJERE JLP(R)S-a U 2022. GODINI - IZABRANI REZULTATI TEMELJEM PROVEDENOG ANKETNOG ISTRAŽIVANJA

Središnji državni ured za demografiju i mlade već četvrtu godinu zaredom provodi anketno istraživanje o mjerama s demografskim učincima koje provode jedinice lokalne i regionalne samouprave. Svi prikupljeni podaci i rezultati javno su objavljeni na službenoj web stranici. Od najzanimljivijih rezultata bitno je istaknuti da čak 98% općina i gradova isplaćuje novčanu potporu za rođenje djeteta. Financijska potpora raste s redom rođenja djeteta. Općine u prosjeku izdvajaju više od 3.100 kuna za rođenje prvog djeteta što je neznatno viši iznos od iznosa koji izdvajaju gradovi. S drugim djetetom taj se iznos izjednačava na gotovo 4.000 kuna, a kod trećeg djeteta potpora od strane gradova raste više nego kod općina na iznos od 7.768 kuna za gradove i gotovo 6.000 kuna za općine.

Kada se promatraju cijene dječjih vrtića, odnosno dijela koji se odnosi na roditeljski udio u ekonomskoj cijeni, primjetno je da se za prvo i drugo dijete cijene između općina i gradova ne razlikuju. Za prvo dijete roditelji općina i gradova izdvajaju oko 560 kuna, a za drugo dijete oko 430 kuna. Zanimljivo je primijetiti da za treće dijete višu cijenu plaćaju roditelji u općinama nego u gradovima. Prosječna cijena dječjeg vrtića u gradovima je 153 kuna, a u općinama 267 kuna.

Među županijama, najvišu cijenu dječjeg vrtića plaćaju roditelji u Krapinsko-zagorskoj županiji s cijenom od 837 kuna za prvo dijete. Zatim slijede Brodsko-posavska i Zagrebačka županija. Najnižu cijenu dječjeg vrtića plaćaju roditelji u Virovitičko-podravskoj županiji u iznosu od 411 kuna, zatim slijede Ličko-senjska i Splitsko-dalmatinska županija.

Kod postotka ulaganja lokalnog proračuna u predškolsku djelatnost potrebno je naglasiti da između 20-30% sredstva iz lokalnog proračuna za predškolsku djelatnost izdvaja 14 gradova i 35 općina, a više od 30% sredstava iz lokalnog proračuna izdvaja 5 gradova i 21 općina što dovoljno govori o fiskalnim teškoćama u kojima se jedinice nalaze kada se čak 30% proračuna ulaže samo u predškolsku djelatnost.

Vidljivo je da jedinice iz godine u godinu povećavaju kapacitete dječjih vrtića, povećavaju potpore za novorođenu djecu, osmišljavaju nove programe stambenog zbrinjavanja i tome slično. Središnji državni ured za demografiju i mlade i ostala državna tijela slušaju potrebe manjih sredina i aktivno rade na novim demografskim

ulaganjima i mjerama. Svakako ključ demografske revitalizacije leži u učinkovitoj koordinaciji i suradnji među svim razinama vlasti.

Ključne riječi: demografske mjere; novčane potpore za djecu; dječji vrtići; ulaganje u predškolsku djelatnost

DEMOGRAFSKE MJERE GRADA SAMOBORA

Kako bi dodatno podigao standard i kvalitetu života svojih sugradana, posebice onih koji se tek odlučuju za roditeljstvo, ali i onih koji planiraju proširenje obitelji, Grad Samobor u ovoj je godini povećao naknade za novorođenčad. Za prvo dijete naknada je povećana s 1.500,00 kuna na 3.000,00 kuna, za drugo dijete naknada umjesto 3.000,00 iznosi 4.000,00 kuna, a za treće i svako sljedeće dijete umjesto 10.000,00 naknada iznosi 11.000,00 kuna. Naknade se odnose i na posvojenju djecu. Pogodnost za roditelje koji su se doselili u Samobor jest to što više ne moraju biti pet godina prijavljeni u Samoboru, već tri kako bi ostvarili pravo na naknadu. Iznimno, pravo na novčanu pomoć može ostvariti roditelj ili posvojitelj koji ima i manje od tri godine neprekidno prijavljenog prebivališta neposredno prije rođenja djeteta ili posvojenja djeteta, u slučaju da je kupio nekretninu na području grada Samobora. Na tu se mjeru Grad Samobor odlučio kako bi se olakšalo ostvarenje prava na naknadu za novorođenčad mladim obiteljima koje se doseljavaju u Samobor. U proračunu za ovu godinu za isplatu naknada za novorođenčad osigurano je 1,5 milijuna kuna, a što je gotovo pola milijuna kuna više nego lani.

Kvalitetan, raznolik i dostupan sustav brige o djeci rane i predškolske dobi od iznimne je važnosti za razvoj svakog djeteta, ali i neophodna usluga za zaposlene roditelje. Zato je Grad u okviru trenutnih proračunskih mogućnosti povećao s 1.000,00 na 1.200,00 kuna sufinanciranje po djetetu za pohađanje redovitog i cjelodnevnog programa u privatnim vrtićima na području Samobora, obrtima za dadilje, kao i vrtićima izvan grada Samobora, a koje pohađaju djeca iz Samobora. Ukupno je iz proračuna za navedenu mjeru osigurano 7,8 milijuna kuna. Samobor na razini Republike Hrvatske u školskoj godini 2022./2023. broji najveći porast učenika upisanih u prvi razred osnovne škole. U Samoboru je upisano 57 prvašića više nego lani. Kako bismo zadržali sadašnje mlade obitelji te privukli nove, ulaže se u uređenje vrtića i škola te izgradnju novih predškolskih i školskih objekata. Samobor za sve samoborske osnovnoškolce osigurava sredstva za kupnju radnih bilježnica i ostalog dodatnog nastavnog materijala. Ukupno izdvojeno iz proračuna 1,8 milijuna kuna.

Po prvi puta Grad Samobor osigurao je sredstva za kupnju udžbenika srednjoškolcima u iznosu od 1000 kuna po učeniku, a za tu namjenu u gradskom proračunu osigurano je 800.000,00 kuna. Povećan je broj i iznosi studentskih i učeničkih stipendija te je uvedena nova kategorija stipendija za sportaše. Iznosi učeničkih stipendija povećani su sa 600,00 na 800,00 kuna, a studentskih s 1.000,00 kuna na 1.200,00 kuna. Natječaj je u tijeku, a ukupno će

biti dodijeljene 63 učeničke stipendije i 43 studentske. Ukupno za stipendije osigurano 1,13 milijuna kuna.

Ključne riječi: Grad Samobor; naknade za novorođenu djecu; učeničke i studentske stipendije; dječji vrtići

DEMOGRAFSKE MJERE GRADA SVETI IVAN ZELINA

Grad Sveti Ivan Zelina kontinuirano razvija i poboljšava razne čimbenike koji utječu na ublažavanje negativnih demografskih trendova. Da se krećemo u dobrom smjeru govore i demografski podaci Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske prema kojima je Sveti Ivan Zelina među vodećim gradovima po broju doseljenog stanovništva u odnosu na odseljeno u prošloj godini te u top deset po inozemnom migracijskom saldu.

Velika pažnja posvećuje se brizi za obitelj, djecu i mlade. Građanima su tako na raspolaganju naknada za novorođeno dijete koja se roditeljima isplaćuje u iznosu od 2.000,00 kuna za prvo dijete, 3.000,00 kuna za drugo dijete te 4.000,00 kuna za treće te svako sljedeće dijete u obitelji, zatim sufinanciranje boravka u vrtiću, produženi rad dječjeg vrtića, financiranje produženog boravaka u školama, sufinanciranje školskih udžbenika, studentske stipendije, sufinanciranje prijevoza učenika i studenata, nagrađivanje izvrsnosti učenika i njihovih mentora novčanim nagradama u znanju i sportu, financiranje asistentata u dječjim vrtićima koji pomažu djeci s invaliditetom u integraciji u redovni program. Kako bi se dostupnost dječjih vrtića prilagodila potrebama roditelja, Grad je od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja osigurao bespovratna sredstva u iznosu od 15.048.000,00 kuna za izgradnju novog dječjeg vrtića. Značajna sredstva ulažu se u izgradnju i opremanje dječjih igrališta i sportskih terena. Na inicijativu Grada otvorena je glazbena škola

Grad financijski prati projekte i programe ustanova i udruga s područja sporta i kulture, a čijim programima su između ostalog obuhvaćene i potrebe djece i mladih. Suvremena kino dvorana redovno osigurava raznolik program namijenjen svim građanima. Pučko otvoreno učilište Sveti Ivan Zelina uz podršku Grada tijekom cijele godine organizira bogat kulturni program koji uključuje kazališne predstave i izložbe. Učilište je uz partnerstvo Grada pokrenulo projekt „Od 15 do 115 – program socijalnog uključivanja mladih i osoba starijih od 54 godine na području Grada Sveti Ivan Zelina“ čiji je cilj socijalno uključivanje u lokalnu zajednicu mladih, starijih, osoba slabijeg imovinskog stanja, osoba s invaliditetom, osoba s ruralnog područja i dugotrajno nezaposlenih osoba.

Uz obrazovanje, sport i kulturu Grad posebno vodi skrb o socijalno ugroženim sugrađanima. Aktivno financira programe ustanova i udruga za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, udruge umirovljenika, zdravstvenu njegu u kući, jednokratne i druge pomoći. Umirovljenicima s područja Grada isplaćuju se božićnice.

Grad Sveti Ivan Zelina prepoznat je kao veliki potencijal za investitore. Zadnjih godina sve je više tvrtki koje su se odlučile za

svoja poslovna ulaganja na području Grada. Tako je izgrađeno i prošireno nekoliko trgovačkih centara, proširuju se i izgrađuju poslovni objekti, otvaraju se nove tvrtke, proizvodni pogoni i obrti čime su se stvorile prilike za nova radna mjesta. Posebno je povećana izgradnja više stambenih zgrada od kojih je većina rasprodana i prije samog završetka izgradnje.

Ključne riječi: Grad Sveti Ivan Zelina; izgradnja i opremanje škola i dječjih vrtića; briga za obitelj i mlade

Alen Prelec

načelnik Općine Brdovec

BRDOVEC JE TVOJ DOM

Općina Brdovec, koju volimo smatrati općinom mladih i mjestom ugodnim za život s obitelji, provodi mnoge mjere demografske politike ili mjere koje utječu na demografsku sliku. Prema zadnjem popisu stanovništva, u Općini Brdovec živi čak 64% osoba mladih od 55 godina što je dokaz kako idemo u pravom smjeru.

Od demografskih mjera ističu se novčane potpore za novorođenu djecu, sufinanciranje dječjeg vrtića, sufinanciranje prehrane, produženog boravka te radnih bilježnica i nastavnih materijala za učenika u osnovnim školama, sufinanciranje prijevoza učenika i studenata, dodjela učeničkih i studentskih stipendija, dodjela nagrada najboljim učenicima i studentima s našeg područja, potpuno i/ili djelomično oslobađanje plaćanja komunalnog doprinosa te proširenje vrtićkih kapaciteta i stalno ulaganje u infrastrukturu namijenjenu mladima.

No, kao primarnu mjeru koju bismo htjeli istaknuti navodimo program „Brdovec je tvoj dom“ čiji je osnovni cilj i ideja bila privući osobe mlade od 40 godina da se dosele ili ostanu na području naše Općine. Mjera se do sada provela dva puta odnosno u 2021. i 2022. godini, a osnovno sredstvo provedbe je sufinanciranje kupnje ili gradnje nekretnine na području Općine. Iskazano je veliko zanimanje i pristigle su mnogobrojne prijave na natječaj što je, u obje godine provedbe, rezultiralo potrošnjom rezerviranih proračunskih sredstava u kratkom roku. Ukupno je utrošeno 570.000,00 kuna što je za rezultat imalo ostanak ili doseljavanje ukupno 23 kućanstva na područje Općine Brdovec, stoga možemo ovu mjeru smatrati izuzetno uspješnom te ćemo nastaviti s njenom provedbom i u 2023. godini.

I za kraj, u 2021. godini trošak provedbe gore navedenih mjera u Općini Brdovec iznosio je čak više od 24% od ukupnih proračunskih rashoda što je pokazatelj ulaganja u demografske mjere.

Ključne riječi: program „Brdovec je tvoj dom“; nagrade najboljim učenicima i studentima; rješavanje stambenog pitanja

Tomislav Okroša
načelnik Općine Dubrava

DEMOGRAFSKA SLIKA OPĆINE DUBRAVA

Općina Dubrava nalazi se na samom istočnom dijelu Zagrebačke županije, na granici Moslavine i Prigorja. Stanovništvo se ovdje tradicionalno bavi poljoprivredom i obrtništvom. Kako bi gospodarstvo opet dobilo zamah, Općina veliki napor ulaže u otvaranje gospodarske zone kako bi se privukli investitori koji će zaposliti što veći broj stanovnika. Prema zadnjem popisu iz 2021. godine Općina ima 4.562 stanovnika. Iako se broj stanovnika prema zadnjem popisu u Dubravi smanjio, broj novorođene djece u porastu je petu godinu zaredom. Općina Dubrava već dulji niz godina jača svoju demografsku politiku, a aktivno se trudi i zadržati svoje stanovništvo te motivirati doseljavanje novih obitelji.

Općina je izdvojila znatan iznos i povećala naknade za novorođenčad, samim time Općina Dubrava ima najveće rodiljne naknade u Zagrebačkoj županiji: 5.000,00 kuna za prvo, 10.000,00 za drugo, 15.000,00 za treće, te po tisuću kuna više za svako sljedeće dijete. Osiguravamo besplatne radne bilježnice i cjelokupan radni materijal potreban za pohađanje nastave. Sufinanciramo i prehranu za učenike koji žive u teškim socijalnim uvjetima. Osigurali smo i svim srednjoškolcima subvenciju prijevoza, subvencioniranje boravka u učeničkim domovima, a po drugi puta dajemo i božićnice. Svi studenti ostvaruju pravo i naknadu za pokrivanje dijela troškova studiranja i to 700,00 kuna po upisanom semestru.

S 1.170,00 kuna odlučili smo pripomoći svakom roditelju u sufinanciranju okolnih vrtića. Za naše osnovnoškolce sufinanciramo školu plivanja u Nerezinama, kao i za vrtićance. Prošle je godine u Dubravi rođeno više djece nego unazad deset godina. To nas veseli i zato smo mnogo pozornosti usmjerili na uvjete u Dječjem vrtiću Dubrava. U Dječjem vrtiću Dubrava kroz predškolski odgoj upisano je 101 dijete, zaposleno je 14 djelatnica, a imam i veselu vijest – dječji vrtić Dubrava proširit će se te će dobiti i sportsku dvoranu, a kapacitet će biti za oko 200-tinjak djece.

Općina Dubrava i ove godine nastavlja s mjerom za mlade osobe za korištenje sredstava pri rješavanju stambenog pitanja. Za kupnju građevinskog zemljišta, stambenog objekta ili gradnje kuće moguće je ostvariti do 15.000,00 kuna potpore, a za poboljšanje kvalitete stanovanja ulaganjem u rekonstrukciju obiteljskih kuća ili stanova kojima se osigurava novi ili poboljšava postojeći stambeni prostor do 10.000,00 kuna potpore.

Ne zaboravimo da je Središnji državni ured za demografiju i mlade izdvojio znatna sredstva kroz projekte ulaganja u objekte dječjih vrtića, poboljšanja materijalnih uvjeta u dječjim vrtićima i održavanja i razvoj predškolske djelatnosti.

Ključne riječi: Općina Dubrava; opremanje dječjeg vrtića; poboljšanje kvalitete života

Brankica Benc

načelnica Općine Rakovec

DEMOGRAFSKE MJERE OPĆINE RAKOVEC

Općina Rakovec nalazi se na sjeveroistoku Zagrebačke županije, ima 1146 stanovnika, prostire se na 34 km² i pretežito je poljoprivredni kraj. Općina ima osmogodišnju područnu školu, zdravstvenu ambulantu, ljekarnu, ambulantu dentalne medicine, veterinarsku ambulantu, poštu, komunalno poduzeće, dvije trgovine, poljoprivrednu apoteku i ugostiteljski objekt.

Potporom Zagrebačke županije, Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, te drugih i EU izvora Općina je izgradila niz objekata komunalne i društvene namjene koji utječu na demografsku obnovu. Ističemo općinu Rakovec, kao prvu ili među prvima u RH koja je uvela jednokratnu novčanu pomoć za novorođenčad 2000. godine, nakon čega su ovaj primjer dobre prakse slijedili gotovo svi gradovi i općine u Republici Hrvatskoj, koja sada iznosi 4.000,00 kuna za svako novorođenče.

Financiraju se radne bilježnice osnovnoškolcima, darovi za sv. Nikolu i Božić, mala škola, sufinancira se škola plivanja za 4. razred. Općina Rakovec je i vlasnik školske zgrade područne škole u Rakovcu, te je izgradila malu školsku sportsku dvoranu, energetske obnovila školsku zgradu, uredila dodatne učionice što je već od 2017. godine omogućilo jednosmjensku nastavu kao nadstandard obrazovanja. Škola je opremljena učionicom s pametnom pločom i tabletima, ima izbornu nastavu robotike, 3D printer. Školsku knjižnicu Općina je opremila s dodatnih 300 naslova lektire, kako bi i knjige učenicima bile što dostupnije. Uređena je školska kuhinja. Ovime su stvorene nove prilike za učenike u stjecanju novih znanja, osobnu afirmaciju i budućnost. Školu trenutno pohađa 105 učenika, a dodatno priznanje izvrsnosti je što se u našu školu upisuju i djeca s područja susjednog grada. Potpora srednjoškolcima je 500,00 kuna za nabavu udžbenika i prijevoz srednjoškolcima je besplatan.

Stjecanjem zemljišta darovanjem od Republike Hrvatske za gradnju dječjeg vrtića, projekt je prijavljen za sufinanciranje iz NPOO. Gradnja dječjeg vrtića najvažniji je projekt za budućnost Općine, koja sada sufinancira boravak djece u dječjim vrtićima u susjednim gradovima s iznosom 1.000,00 kuna po polazniku.

Općina je do sada uredila gotovo sve od ukupno 9 društvenih domova i izgradila 7 novih dječjih igrališta po selima, a plan je gradnja dječjeg igrališta u svakom selu, s ciljem stvaranja prijateljskog okruženja za djecu, ostanak mladih obitelji na selu i demografsku obnovu. Pozdravljamo državnu politiku ravnomjernog razvoja i posebno usmjerenu gradnju dječjih vrtića i u ruralnim područjima RH.

Ključne riječi: Općina Rakovec; gradnja dječjeg vrtića; ostanak mladih obitelji

DEMOGRAFSKE MJERE OPĆINE STUPNIK

Svih 26 godina postojanja Općine Stupnik zabilježeni su pozitivni demografski trendovi. Zadnjih nekoliko godina bilježimo znatno povećanje novo doseljenih stanovnika i novo rođene djece. Blizina dobro prometno povezane gospodarske zone s jakom poslovnom aktivnošću mještanima nudi velik broj raznovrsnih radnih mjesta.

Općina Stupnik provodi više demografskih mjera i programa, a u planu su i nove. Isplaćuju se naknade za opremanje novorođene djece u iznosu od 2.500,00 kn za prvo, 3.500,00 kn za drugo te 5.000,00 kn za treće i svako sljedeće dijete. U 2023. godini ovi će se iznosi povećati.

Općina Stupnik nema dječji vrtić u svom vlasništvu. U općini postoji privatni vrtić čiji je kapacitet veći od trenutnih potreba, a neka djeca pohađaju vrtiće u susjednim gradovima i općinama jer se nalaze u blizini radnog mjesta roditelja i time je olakšan dolazak i odlazak u vrtić. Zbog planiranog porasta broja djece u narednim godinama pokrenut je projekt općinskog vrtića koji će se prijaviti na drugi krug natječaja iz NPOO-a, kako bi se na vrijeme osigurali potrebni kapaciteti. Općina mjesečno sufinancira 1.300,00; 1.450,00 i 1.600,00 kn po djetetu bez obzira koji vrtić pohađa, a visina ovisi o prihodovnom cenzusu koji se odnosi na prosječni mjesečni prihod po članu uže obitelji ostvaren u prethodnoj godini od 4.001,00 i više, 2.501,00 do 4.000,00 i do 2.500,00 kn. U istom iznosu se sufinancira usluga čuvanja djece kod registriranih obrta za obavljanje djelatnosti dadilja na području Općine Stupnik. Olakšice u plaćanju redovitog programa imaju roditelji/skrbnici djece s prebivalištem na području Općine Stupnik za:

- dijete osobe s invaliditetom (80% i više) iznos sufinanciranja se uvećava za 20%
- treće i svako daljnje dijete iste obitelji u redovitom programu - oslobađa se obveze sudjelovanja u cijeni programa
- drugo dijete iste obitelji u redovitom programu - iznos sufinanciranja se uvećava za 20%.

Razliku do visine ekonomske cijene snosi roditelj. Pod istim uvjetima pravo na sufinanciranje ostvaruje i roditelj/skrbnik koji ima prijavljen boravak u Općini Stupnik uz uvjet dokaza da plaća porez i prirez na račun Općine Stupnik, te da i dijete ima prijavljen boravak na području Općine Stupnik. Općina izdvaja 10.000,00 kn godišnje za svako dijete s teškoćama u razvoju i financira darove za djecu povodom sv. Nikole. Financira se prijevoz srednjoškolaca u 100% iznosu, a odobrava se isplata 1.500,00 kuna maksimalno po učeniku kao iznos bespovratne pomoći za kupnju školskih knjiga i pribora za učenike I. – IV. razreda srednjih škola za učenike koji srednju školu pohađaju van Grada Zagreba. Općina

sufinancira produženi boravak i prehranu za djecu od prvog do trećeg razreda osnovne škole.

U školskoj godini 2022/2023 dodijeliti će se 12 učeničkih i 15 studentskih stipendija. Učeničke iznose 6.000,00, a studentske 9.000,00 kuna godišnje. Studentima se u 100% iznosu podmiruje trošak javnog prijevoza te se redovnim studentima dodjeljuje jednokratna novčana pomoć povodom božićnih i uskršnjih blagdana u iznosu od 300,00 kn.

Ključne riječi: Općina Stupnik; skladan razvoj djeteta; prijevoz učenika; stambeno zbrinjavanje

VELIKA GORICA, GOSPODARSKI RAZVOJ, DRUŠTVENA KLIMA, DJECA I MLADI, OBRAZOVANJE, KVALITETA ŽIVOTA

Demografska revitalizacija je u današnje vrijeme prioritet svih politika, bez obzira radi li se o nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Ona se može i treba promatrati kao ključan dio razvoja svake zajednice. Demografska politika kompleksna je i sveobuhvatna jer je integrirana u različite djelatnosti kojima se bave institucije u društvu. Dok nacionalne, pa i regionalne demografske politike daju okvir mjera koje su namijenjene svim građanima, lokalne politike fokusirane su na specifične potrebe i obilježja konkretnog lokalnog prostora. Grad Velika Gorica je šesti grad po veličini u RH, a blizina glavnog grada, zračne luke i dobra prometna povezanost pozitivna su obilježja njenoga položaja. Osim tog teritorijalnog konteksta, iznimno je važan i razvojni i društveni kontekst koji neku zajednicu čini poželjnom i privlačnom za život. Velika Gorica je jedan od investicijski najaktivnijih gradova u RH, povoljne poduzetničke klime i uzlaznog trenda stanogradnje. Osim toga, Velika Gorica se razvija kao grad visoke razine kvalitete života što pokazuju podaci različitih istraživanja.

Prema istraživanjima koje provodi Gradonačelnik.hr, Velika Gorica se nalazi među najboljim gradovima u kategorijama obrazovanje i demografija te kvaliteta života zahvaljujući nizu projekata i mjera kojima se podižu standardi na ovim područjima života građana. Uz gospodarski razvoj i ugodno stanovanje, poticajnim demografskim mjerama i kvalitetnom politikom za djecu, mlade i obitelj, u Velikoj Gorici se nastoji zadržati mlade i stvoriti poticajno okruženje za njihovo doseljavanje. Takvo okruženje uvjetovano je aktivnim djelovanjem u području razvoja društvenih djelatnosti koje oblikuju identitet zajednice, čine nadgradnju u svakodnevnom životu građana, utječu na stvaranje zdravog, sigurnog i ugodnog okruženja otvorenog i prilagođenog građanima. Razvoj društvenih djelatnosti u Velikoj Gorici usmjeren je življenju građana u ozračju brige o djeci i mladima, poticanju i unapređenju obrazovnih resursa, solidarnosti prema osjetljivim skupinama građana, poštivanju kulturnih vrijednosti, raznolikoj ponudi kulturnih i sportskih sadržaja te podršci civilnom društvu kao snažnom potencijalu aktivnog sudjelovanja građana u javnom životu zajednice.

Posebna pažnja posvećena je djeci kroz različita područja njihovog života. Velika Gorica nosi titulu grada prijatelja djece koja podrazumijeva sustavnu i organiziranu brigu o djeci. Status grada – prijatelja djece vrednuje trud i zalaganje na području brige o djeci. Status je i obveza jer zahtijeva kontinuirano djelovanje za djecu, ne samo u onim aktivnostima koje su zakonska obveza, već i iznad zakonskih okvira, prema potrebama najmlađih stanovnika zajednice u svim područjima djetetova odrastanja. Stoga se provode i sustavno nadograđuju brojni projekti i programi podrš-

ke i pomoći djeci i njihovim obiteljima. Naknade za novorođenčad iznose za prvo i drugo novorođeno dijete 2.000,00 kuna, 10.000,00 kuna za treće, a za četvrto i svako sljedeće novorođeno dijete po 15.000,00 kuna.

Velika Gorica pripada skupini gradova s najvećim izdvajanjima za obrazovanje što iznosi preko 40% proračuna. U djelatnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja postavljeni su strateški ciljevi osiguranja vrtića za svako dijete te osiguranja besplatnog redovitog desetsatnog programa u svim vrtićima uz visoku razinu kvalitete rada. Svi dječji vrtići imaju kompletne stručne timove kao i treće odgojitelje (ili radnike za njegu, skrb i pratnju) u odgojnim skupinama gdje postoji takva potreba. Od ukupnog broja djece u predškolskom sustavu, obuhvat djece u dobi od 1 do 3 godine je oko 60% dok je obuhvat djece od treće godine do polaska u školu veći od 90%. Obzirom na dobivanje 27.360.000,00 kuna bespovratnih sredstava iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti za izgradnju dva nova vrtića maksimalnog kapaciteta, u naredne tri godine očekuje se ostvarenje postavljenih ciljeva i osiguranje besplatnog vrtića za svako dijete. U području školstva, iz gradskog proračuna financiraju se radne bilježnice i ostali nastavni materijali za sve osnovnoškolce, a srednjoškolci dobivaju novčanu naknadu u iznosu od 800 kuna. Uz stipendije prema uspjehu i socijalnom statusu, dodjeljuju se i stipendije učenicima koji se školuju u trogodišnjem programu za deficitarna zanimanja. U svim osnovnim školama financira se program produženog boravka.

Grad Velika Gorica je osnivač ustanove Centra za djecu, mlade i obitelj u kojem je zaposleno šest stručnjaka, a svi programi su besplatni za roditelje i financirani iz gradskog proračuna. Radi se o programima koji upotpunjuju sadržaje vrtića, škola i drugih ustanova – pomoć u učenju, socijalizacijske i kreativne grupe, savjetovalište, grupe podrške za roditelje, priprema za roditeljstvo, tribine, logopedski tretman, predavanja itd.)

Iz gradskog proračuna financiraju se programi udruga koje omogućavaju bavljenje sportskim i kulturnim aktivnostima, aktivnostima tehničke kulture kao i programi udruga koje se bave pozitivnim razvojem djece i sprječavanjem rizičnih ponašanja. U području socijalne skrbi brojni su programi podrške najranjivijim skupinama građana, a posebno obiteljima s djecom. Radi se o mjerama novčane pomoći obiteljima s većim brojem djece i obiteljima s djecom koje žive u otežanim socijalnim uvjetima. Grad već godinama provodi i Strategiju izjednačavanja mogućnosti i prava za osobe s invaliditetom sa ciljem stvaranja uvjeta za aktivno uključivanje i ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim životnim područjima.

Zaključno se može reći da navedeni gospodarski potencijal i pozitivna društvena klima Veliku Goricu čini poželjnim gradom za život. Stoga ne iznenađuje najnoviji podatak koji pokazuje da upravo Velika Gorica, u odnosu na broj stanovnika, bilježi najveći rast odnosno prva je na popisu gradova u koje je doselilo više stanovnika nego što ih je iz njih odselilo. Ovaj podatak dokazuje opravdanost provođenja svih mjera kojima se Velika Gorica pozicionira kao grad privlačan za život svih građana, a posebno onih najmladih.

Ključne riječi: Velika Gorica, pozitivna društvena klima, djeca i mladi, obrazovanje, gospodarski potencijal

Naslov:

Doprinos JLP(R)-a demografskoj revitalizaciji Zagrebačke
županije i Grada Zagreba

Knjižica sažetaka konferencije održane u Velikoj Gorici,
22. studenog 2022. godine, u organizaciji Središnjeg
državnog ureda za demografiju i mlade i Grada Velika Gorica

Nakladnik:

Središnji državni ured za demografiju i mlade

Za nakladnika:

Željka Josić, dr. med., državna tajnica

Urednik:

Goran Blagus

Grafičko oblikovanje: Miranda Herceg, Egg

Tisak: Correctus Media d.o.o., Zagreb

Naklada: 150 primjeraka

Zagreb, 2022.

REPUBLIKA HRVATSKA
Središnji državni ured
za demografiju i mlade

Grad Velika Gorica

